

AKP DÖNEMİNDE İŞÇİLERİN YAŞAM DÜZEYİ

Aydınlık Dergisi, 6 Ağustos 2006

Yıldırım Koç

Türkiye’de işçilerin, özellikle sendikasız olan büyük çoğunluğunun yaşam düzeyi AKP iktidarları döneminde geriledi. Ancak bu gerileme, Türkiye İstatistik Kurumu (eski DİE) tarafından yayımlanan istatistiklerde tam olarak gözükmemektedir. Ayrıca, bu dönemde, ücret düzeyi ile yaşam düzeyi arasında ayırım yapılmasını gerektiren uygulamalar söz konusudur.

Türkiye’de işçilerin ücretlerine ilişkin güvenilir veri yoktur. Bunun en önemli nedeni, sayıları 10 milyonu aşan işçilerin yaklaşık yarısının kaçak çalıştırılmasıdır. Yabancı kaçak işçiler ise durumu daha da karmaşıklştırmaktadır. Ancak bilinen bir gerçek, işsizliğin artmasına koşut olarak, insanların giderek daha düşük ücretlerle çalışmayı kabullenmeleridir. Ayrıca, kar hırsı ve çeşitli nedenlerle artan ekonomik sorunlar, işverenlerin de işgücü maliyetlerini mümkün olduğunca düşük düzeylerde tutma çabalarını yoğunlaştırmaktadır. Gözlemler, AKP iktidarları döneminde, sayıları 10 milyonu aşan işçilerin net gerçek ücret ve gelir düzeylerinin gerilediğini, yaşam standartlarının düştüğünü göstermektedir.

Artan işsizlik nedeniyle, çalışan bir işçinin bakmakla yükümlü olduğu insan sayısı artmıştır. Buna göre, bir işçinin net gerçek geliri aynı bile kalsa, artan işsizlik, işçi ailesinin yaşam standardını düşürmektedir.

Artan kaçak işçilik nedeniyle işçilerin hastalanmaları durumunda işçinin omuzlarındaki sağlık harcamaları yükü giderek artmaktadır. Kaçak işçilik, yaşam düzeyinin bu nedenle de gerilemesine neden olmaktadır.

AKP’nin özelleştirmeci anlayış ve uygulamaları, işçilerin kendilerinin, eğitim ve sağlık gibi alanlarda giderek daha fazla harcama yapmalarını zorunlu kılmaktadır. Özelleştirilen veya kar amaçlı hale getirilen kamu hizmetlerinin yol açtığı ek giderler, yaşam standardını düşürmektedir.

Ayrıca, milli gelirin arttığı ileri sürüldüğü bir dönemde, bu artışın ücretlere yansıtılmaması da göreceli bir yoksullaşmaya neden olmaktadır.

AKP iktidarları döneminde vergi dilimleri işçiler aleyhinde yeniden düzenlenmiş, böylece işçilerin ödediği gelir vergisi artmıştır. Ayrıca, işçinin gelirin bir bölümünden gelir vergisi alınmaması uygulamasına (özel indirim) son verilmiştir. Böylece, işçinin brüt gerçek ücretinden elde edilen net gerçek ücrette, istatistiklerde görülmeyen ek bir azalma olmuştur.

Türkiye’de işverenler birçok giderlerini masraf olarak göstererek vergiden düşebilmektedir. Ancak işçiler için böyle bir uygulama yoktur. İşçiler için 2003 yılı sonuna kadar yapılan bir uygulama, işçinin gelirin belirli bir bölümünün gelir vergisinden muaf tutulmasıydı (eski adıyla, asgari geçim indirimi; daha sonraki adıyla, özel indirim). Bu miktar istenilen düzeyin çok altında olmakla birlikte, yine de ilke olarak önemli bir uygulamaydı. Ayrıca, çıkarılan bir yasayla, özel indirim tutarını asgari ücret düzeyine kadar yükseltme yetkisi Bakanlar Kurulu’na tanınmıştı. AKP, 2003 yılında yaptığı bir düzenlemeyle özel indirim uygulamasını 1 Ocak 2004 tarihinden geçerli olmak üzere kaldırdı.

AKP iktidarları döneminde dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payı daha da arttı. Böylece, işçilerin ödedikleri vergiler yükseldi; net gerçek gelirlerinin giderek artan bir bölümüne dolaylı vergi olarak el kondu.

AKP iktidarları yalnızca işçiler değil, işçi sınıfının diğer kesimleri ve tüm emekçi sınıf ve tabakalar için yoksullaşma anlamına gelmektedir.